BON DIA

Us oferim contingut nou i original, avui divendres, amb accés obert, perquè la nostra missió és informar tothom. En contrapartida, ajudeu-nos clicant ací

CULTURA · ILLES

Pere Antoni Pons: “Sense Sant Pau, Jesús hauria estat una figura excèntrica”

Entrevista a l’autor de ‘Caure del cavall’ (Fragmenta), personalíssim assaig sobre la idea del canvi amb el pretext de Sant Pau

Pere Antoni Pons, en una imatge d'arxiu, a Mallorca (fotografia: Clara Margais).

24.10.2024 - 21:40 | Actualització: 24.10.2024 - 22:18

10:44

Acostar la Bíblia als ciutadans mitjançant les lectures i interpretacions de la gent d’ara, molta de la qual és atea o agnòstica. Aquesta és la idea de la col·lecció *Assaltar la Bíblia*, de l’editorial Fragmenta. El darrer cas és **Pere Antoni Pons** (1980), periodista, poeta i escriptor, que ha escrit el personalíssim ***Caure del cavall. Una cartografia del canvi***. Pons, a partir de la famosa escena de la conversió al cristianisme de **Saule de Tars**, que passarà a ser **Sant Pau**, ens parla del concepte del canvi. I el lector veurà comparats el canvi de Sant Pau amb el de Fouché, cínic revolucionari francès, o amb Arthur Koestler, comunista que va deixar de ser-ho, al costat de canvis artístics i vitals. VilaWeb va entrevistar dimarts el senyor Pons per Zoom –ell, a Mallorca, nosaltres, al

Pirineu– per parlar de la seva breu i personal obra sobre Sant Pau, i el canvi.

—Saule de Tars, o Sant Pau. Per al lector, qui és?
—És la figura més important del cristianisme, fins i tot més important que Jesucrist mateix. Sense Jesucrist no hi hauria un Sant Pau, però sense Sant Pau, Jesús hauria estat com una espècie de figura excèntrica, un profeta més. Pensam que abans hi ha les cartes de Sant Pau i després els evangelis. No al revés. O sigui que Sant Pau és més inventor del cristianisme encara del que tots ens imaginem. Sant Pau li fa de propagandista i és qui explica que a Jesús s'hi arriba a través de l'amor i del perdó. En aquell moment era una idea absolutament revolucionària.

—La gent no sé si entén prou bé que Sant Pau abans havia estat cruel amb els cristians.
—Exactament. Aquesta és la cosa bèstia en termes biogràfics. Un jueu hel·lenitzat que treballa per als sacerdots del temple de Jerusalem perseguint cristians, que són l'escòria del moment, i, per tant, han de ser tots exterminats. De cop se li apareix la veu de Jesucrist, que l'interpel·la i diu: "Saule, Saule, per què em persegueixes?" I per ell allò és un trasbals absolut, aquí hi ha la història que cau del cavall, queda cec tres dies, se l'emporten a una casa de Damasc, i allà, durant aquells tres dies, viu moments de turbulència interior absoluta, fins que se li presenta l'Ananies: "Jesús ha vingut i m'ha dit que tu, a partir d'ara, que ens has perseguit, no només passaràs a ser cristià, sinó que seràs un dels cristians fundacionals." Tenia molt clar que sobre la figura de Sant Pau s'havia escrit moltíssim al llarg d'aquests dos mil anys, per experts que hi han dedicat la vida, i que, per tant, jo havia de fer una aproximació en què Sant Pau fos el protagonista, però sobretot el pretext del llibre. Sant Pau és el pretext per a parlar del canvi. Per començar, també em pregunt fins a quin punt canvia Sant Pau. Hi ha un canvi de conviccions, hi ha un canvi de compromisos, però n'estam segurs que en termes de caràcter, de magnetisme de la personalitat, d'ambició, de voluntat, de voluntat d'influència, el Sant Pau perseguidor de cristians és molt diferent del Sant Pau creador de cristians?

—També compareu el canvi de Sant Pau amb el de Fouché.
—Hi ha el personatge fantàstic del **Fouché**, que tan bé va explicar **Stefan Zweig** a *Retrat d'un home polític*. Fouché és un home que, més que canviar, es va adaptant per conveniència. No renegocia mai amb si

mateix. No canvia per passar-se a un altre, canvia per continuar essent ell mateix i continuar prosperant. Fouché comença essent un capellanet de províncies, després crec que es fa girondí, posteriorment es fa jacobí, més tard passa a ser bonapartista, acaba essent reialista. O sigui que fa tots els papers de l'auca, sempre des d'un lloc prominent de poder. Com el camaleó es va adaptant a l'entorn a conveniència.

—*Darkness at Noon*, d'Arthur Koestler. Per què us agrada tant, aquest llibre?
—M'interessa perquè és el paio que justament també pateix una conversió ideològica, i de ressonàncies religioses. Passa de ser un comunista absolutament entregat a la causa (va a Espanya com un agent estalinista), i després obre els ulls a la veritat, s'adona que l'Stalin és un monstre terrible, que a la Unió Soviètica de l'Stalin hi ha gulags, persecucions, purgues, i passa a ser un anticomunista furibund. És comunista amb la mateixa fúria i el mateix fervor i la mateixa voluntat de proselitista que posteriorment és anticomunista. Canvien, però no canvien. Per mi, la tesi general del llibre, que surt en forma de frase, és que tot canvia sempre i tot és sempre igual.

—Parleu de Karl Marx i Arthur Rimbaud i les dues menes de canvi que proposen.
—Marx postula que cal transformar el món, Rimbaud, que cal canviar la vida. I aquestes dues formulacions o exigències de canvi estructural pareixen molt incompatibles entre si. Marx i Rimbaud posats a la mateixa taula segurament no s'haurien entès gaire. Jo no pretenia escriure aquest assaig amb voluntat de demostrar una veritat o d'explicar una tesi. M'interessava fer un assaig literari, que hi hagués joc d'idees, que hi hagués una vitalitat humana, que s'hi endevinàs una experiència humana darrere, donar un mosaic tan complet i tan variat de l'existència humana i de la condició humana com fos possible.

—Hi ha un corrent que diu que som d'una sola manera i, al llarg de la vida, o som honests amb nosaltres mateixos, o ens traïm. Però una psicòloga em deia, res de traïció, som sis o set persones al llarg de la nostra vida. No ens traïm. Canviem. Vós, en quin corrent us situeu?
—Tampoc no neg que canviem, però sempre dins un determinat perímetre. És allò que diu Robert Coover: "Les coses, com més canvien, més idèntiques són." Jo també he canviat. Quan era adolescent, era un paio absolutament gandul que li feia peresa quasi

tot, no entenia com la gent podia tenir un fanatisme absolut per una cosa a la qual s'entregaven. Ara som un feiner fanàtic que gaudeix de ser-ho i a qui la vitalitat s'alçura cada dia. Fins a una determinada edat hi ha una espècie de temptativa de nosaltres mateixos, però a partir d'una edat sí que ja queden fixades unes determinades coses que són molt difícils de canviar. Segurament només són possibles de canviar a través del trauma o d'alguna cosa realment molt grossa. Una epifania que et vivifica, segurament.

—Com és que no surt Miquel Bauçà i *El canvi*?
—Bona pregunta. És un tema vastíssim i havia de decidir quines coses deixar defora. Des del primer moment vaig tenir claríssim que **Kafka** i *La transformació* no sortirien al llibre. Per què? Perquè és tan obvi! Un altre que em va fer dubtar molt és el vers final del magnífic poema de **Rilke** "*Tors arcaic d'Apol·lo*", que acaba amb un "has de canviar de vida". Un que em sap molt de greu no haver ficat aquí, saps qui és? **Bob Dylan**. Bob Dylan és el canvi permanent i, per tant, ja és l'encarnació del canvi. I me n'he penedit, de no haver-lo inclòs, però em varen dir que havia de tenir vuitanta pàgines i no em vaig atrevir a presentar-ne vuitanta-una.

—A vegades penso que l'editorial Fragmenta sovint agafa gent atea i us fa propagar la idea cristiana.
—Agafam aquest text [la Bíblia] que tothom associa a unes determinades formes de pensament i vida ràncies i molt estantisses, i demostram que no, que la modernitat i l'actualitat encara es poden explicar a través d'aquí, és una molt bona idea. Al final la Bíblia es pot llegir de moltes maneres. Amb aquest bloc de marbre pots esculpir un àngel, però també pots esculpir dimonis. Un encàrrec pot ser absolutament personal. Jo m'he sentit tan lliure que fins i tot he posat coses íntimes i molt personals que no havia pogut posar mai enlloc.

—Coses íntimes i personals que no havíeu posat mai enlloc, com ara quina?
—Hi ha tres paràgrafs que van entre diversos parèntesis, que tenen a veure amb el fet que jo em vaig divorciar fa dos anys. I vaig fer-ho amb el dubte, que estàs molt bé amb la teva vida, ets feliç, hi ha aquesta dona meravellosa amb qui vius, teniu fills meravellosos i que allò que et pot provocar una enrampada de terror és pensar que aquella felicitat i aquell benestar ja serà el que hi haurà fins al darrer dia. I, per tant, t'acaba provocant més espant i més terror aquella cosa bona que la possibilitat de la riquesa de les coses bones i dolentes.

—Ho poseu en tres parèntesis: "(((ho recordo)))."
—És una mica de dir, ara, aquí, m'hi posaré jo. Fins ara he estat la veu impersonal i aquí és diferent, aquí som jo que m'obr en canal. I s'intueix que allà hi ha alguna cosa íntima de l'autor.

—I a l'altre extrem, citeu la sèrie *Mad men*, i Don Draper.
—Hi ha la frase mítica de Don Draper després d'haver-se divorciat: "Som humans perquè volem molt més del que tenim, ens arruïnam la vida per aconseguir el que volem, i enyoram el que teníem." Aquesta cosa també és bàsica, sobre el canvi. És una espècie d'insatisfacció, de perplexitat, d'incertesa, de sempre voler-ne més. La vitalitat és un

animal que sempre té gana. I aquesta gana té coses bones i no tan bones.

—Gran bibliografia, poseu. Algun llibre nou per a vós i que recomaneu?
—Sobre Sant Pau, n'hi ha dos d'absolutament magnífics. *El Regne*, d'Emmanuel Carrère, que potser és un dels grans escriptors que hi ha ara mateix en actiu. I després, *Domini*, d'un historiador britànic amb una prosa de narrador vivíssim. Escriu amb una gràcia, amb una energia, amb una precisió extraordinària, i explica justament com les idees fundacionals del cristianisme travessen tot el món d'Occident. Fins i tot les coses més aparentment allunyades (revolucions d'esquerres, cultura pop, hedonistes dels anys seixanta), tot és travessat per les idees vectores del cristianisme. Un llibre extraordinari, extraordinari.

—Voldríeu afegir res que no us hagi demanat?
—Que he volgut fer un assaig que va molt més enllà del pur joc d'idees especulatiu. I he volgut posar tota la vitalitat de la intimitat dels individus, de les maniobres de la política, dels fervors de la religió i de l'amor, tot.